

Zas Latweeschu draugs.

1841. 10 April.

15ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburges. Zas ministera kungs, kas sinuabneeks paher wiffahm krohna muischahm, augsti zeenigam Keiseram sinnu dewis, ka semneeki brihscham appaksch tahdahm muischahm eeksch semmes atrohd woi wezzas naudas gabbalus, woi zittas tahdas leetas, kas ihpaschi deht sawa wezzuma wehrâ leekamas un tadeht tik tur geld, für mahzibas pehz jau zittas tahdas lihdsigas leetas salif-tas. Us scho sinnu Keisers pawehlejis, lai ministers gahda, ka sewischki tas taptu fluddinahis: ka ikkatram zilwekam, kas appaksch kahdas krohna muischas atrohd woi wezzas naudas gabbalus, woi sohbinus, brunnas un zittas tahdas deht wezzuma wehrâ leekamas leetas, buhs tahs nodohht pee walsts teefas, zaur fo tad arri to dahwanu dabbuhs, kas winnam par tahdu atrastu mantu peenahkfees.

Is Dirfas draubses, Widsemme. Tat zschâ Merz pulkstens 11. wakkarâ zeenigs Dirfas leelstkungs, Karl von Ceumern, ahtrâ nahwê aigahje, kâ rautin is-rauts no sawu draugu widdus. Zeenigai leelai-mahtei un jauneem leeleem-kungeem un Dirfas laudim ne dohmajohht leelas behdas irr usnahkuschas. Jo wiffi to aigahjuschu leelu-kungu no firds mihleja un zeenija. Tahdu labbu un schehligu kungu, kahds winsch saweem laudim bija, gan aplam ne atraddihs wiffâ Widsemme un Kursemme. To katrs fapratihš, dsirbedams, kas notikke, kad winsch jau bija scho wahrgu semmi atstahjis. Jo 4tâ Merz wiffâ Dirfas walsti affaras birre strauwehm. Zik pulks lauschu tur ne bija, kas pehz winna raudaja! Zitti no mahjahm skrehje us muischu, sawas rohtas schnaug-dami, kleezdami un brehkdami: kur muhsu mihtais tehws? Ak tawas gruhtas behdas un gauschas schehlabas? Ak tawas waimanas, kas tai deenâ tikke dsirdetas! Wiffi raudadami raudaja un kleezdami kleezde. Jo zits meefigs tehws tã ne mihleja sawu ihpaschu behrnu, kâ winsch sawus laudis mihleja. Ko winna walsts schelofahs, to winsch no wiffas firds steibahs palihgâ nahkt, zik warredams un spehdams palihdseht saweem semneekeem us preekschu kluht. Winsch wiffadi par sawas walsts labbumu gahdaja bes apniskhanas, saweem laudim ne kad tihski pahri ne darrija, tohs ne kad ne speede ar pahrllecku gruhtu kalposchanu. Winnam preeks bija redseht, kad teem bija labba pahrtikschana; tapehz winsch allaschin to ween luhkoja, ka semneekeem ne kahds truhkums ne buhtu. Winsch ne tik us sawu labbumu ween luhkoja, bet ka arri semneeks warretu pareisi aptohpt sawus tihrumus un sawu mahjas duhschanu; tapehz arri schkihdonu un sehjamâ laikâ ne weenu ne isdšinne us zellu. Tã winsch wiffas leetas gahdaja ne par sawu labbumu ween, bet arri par semneeku pahrtikschanu. Winsch gan buhtu warrejis leelakus auglus eedsiht no saweem laukeem, winsch gan buhtu warrejis leelakus schuhnus ustaisiht un leelakas mantas fakrahht, — bet winsch to ne gribbeja, jo tad winnam waijadseja sawus laudis speest. Winsch ne gribbeja tahdu maisti ehst,

kas bija ar semneeku affarahm plauta, ne gribbeja fakraht tahdas mantas ween, fo kohdi un ruhfa maita, un pehz kurrahm sagli rohft. Zo fo tas zilwekam palihds, kad winsch wiffu pafauli samanto, un tam tomehr sawa dwehfele suhd? Kad Deews to dwehfele atpraffihis no teem baggateem, kas tik us to ween dohma, fa teem leels mantas paz dohms buhtu us dauds gaddeem, kam tad buhs, fo tee irr fakrahjuschees? Tahds nau das fabrihs un plehfigs tas aisgahjis Tiras leelskungs ne bija. Winsch allaschin at gahdajahs scho Deewa wahrdu: "Zuhs fungi, kas irr pareisi un pehz teefas, to dar rait teem kalpeem, stanadami, fa jums pascheem arridsan irr weens Kungs debbestis, un winsch ne usrauga us zilweku ahrihu gihmi. Kas nepareisi darra, tas dabbuhs, fo tas repareisi irr darrihs; ja kas to labbu irr darrihs, tas to paschu atdabbuhs no Deewa, lai tas irr kalps, lai kungs, jo tur ne irr ne kahda usluhtofchana to zilweku augstibas." — Tahds taisns un deewabihjigs tas aisgahjis leelskungs bija, ar wiffem mihligi fatikdamees un farunnadamees. Sawai faimi wiffadas swehtas un labbas grahmatas nopirke; jo pee ta winnam bija labs prahts, kas Deewa wahrdu mibleja. Lapehz winsch ar ween wiffem assi peeteize, lai raudamees atraujahs no blehnu dar beem un us Deewa zelkeem staiga. — Tai 17ta Merz tikke us kapsehtu pawaddihts. Zee nigs Wezz-Ableenas leelskungs papreeksch nesse to gohda-sihmi, un wiffa draudse gahje paffal. Ak, zik affaru ne birre pee winna kappa, zik lauschu tur ne scheloja pehz winna, wiffu wairak winna pascha paggastis, kas ar winnu tik ilgu laiku kohpa bija dsihwojus schi un darbojuschees! Lai tad nu Deews schelligais winnam dohd faldu duffeschannu semmes flehpiti lihds taj deenai, kurrâ wiffi, kas irr kappend, ta Kunga Kristus balfi dsirdehs, un isees ahra, tee, kas labbu darriuschi, pee augschamzelschanas us dsihwi bu, bet kas launu darriuschi, pee augschamzelschanas us kohdibu. Lai tas Kungs, kas pahrmahza un apschelo, arri apbehdinatai leelai-mahtei un noskummuscheem jau neem leeleem-kungeem dohd tahs grubras behdas pahrzeest. Lai winsch teem dohd tahdu prahtu un ta ar mihlestibu waldiht, fa wezzais aisgahjis leelskungs, lai winsch teem dohd drohschu firbi, pastahwigu prahtu, laimigu rohku, ustizzamus usraugus un paz klausigus laudis, kas ne azzu preekscha ween kalpo, itt fa gribbedami zilwekeem patift, bet eeksch firds weenteesibas, fa Kristus kalpi, darridami to Deewa prahtu no wiffas dwehfeles.

J. B.

• Darbu-rullis pa mehnescheem; jeb mahziba, fahdi darbi faimneekem ar sawu faimi iffatra mehnest pehz fahrtas ja-strahda.

A p r i l m e h n e s t.

Saktama dalka.

Pee mahjas-buhfchanas taggad zik spehdameem ja-gahda weeglaka barriba preeksch ehshanas, fa dahrsa saknes, jaunus nahtres, skahbenes un t. j. pr., kas aisfargahs no pawaffaras flimmibahm. — Labbu dschreenu taggad warr eegahdaht preeksch waffaras no behrsu fullahm, kad schahs muzzas laisch un eeskahbe. Arri labbu wihnu no tahm warr taisht, prohti, schahda wihfe: eeleij 15 stohpus behrsu-fullu katla, peeleez 9 mahrzinus zuffura un wahri to noschkuhmedams tik ilgi, kamehr tikkai $11\frac{1}{4}$ stohpi paleef. Kad nu jau gan drihs atdsiffis, tad iskahf zur skaidru luppattu enkure, kas druzin leelaks; peeleez nu 3 karvotes filta rauga, $\frac{1}{2}$ stohpu wezza Sprantschu wihna un 9 rippites sagreestus zitrohnus flahht un tad noleez pee filta krahfna, fur lai ruhgst lihds 10 deenas. Kad labbi noruhdsis, tad aisspunde enkuri un noleez pagraba moi flehti, fur dabbu meerâ stahweht un nostahtees. Pehz 4 neddelahm, enkuri ne mas ne kustidams, nolaid us buddelehm, bet schahs ne pildi wiffai pilnas.

Buddeles labbi aistaisijis un aissehgelejis, eelez faufâs smiltis, fur tad pehz fahdahm neddetahm dsehreens buhs gattaws palizzis. — Par derrigu dsehreenu flimmâs deenâs warr taggad dsehrwenu ohgas falaffiht un to fullu buddeles glabbah. —

Saimneeze lai gahda pahre seepju wahrischanu, kas wiff'labbaki us schahdu wihsi darrama. Papreeksch taifi fahrmu no i puhra pelnu un i seezinu woi nedsehstu arri dsehstu kalku, prohti, tohs pelnus faplazhini ar remdenu uhdeni un istaifi tai kohpinâ bedriti, fur to kalki, tâ pat faplazzinatu, warr eebehet; tad tohs fajauz labbi kohpâ un tâ lai 3 deenas guk, kamehr labbi kohpâ fapepp. Nu nemm tohweri, kam 2 dibbeni; tam wirsejam dibbenam waijag buht zaurumainam kâ feetam, isneimmamam un pa pehdu augstakam pahre to appakscheju buht; tam appakschejam arri ja=eetaisa iswelfama tappa. To wirseju dibbenu apklahj labbi beesi ar falmeem un beez tē wirsû to pelnu un kalku jukkumu, no eesahkuma labbi peespeesdama. Nu leij labbi karstu uhdeni wirsû un kad tas 3 stundas wirsû stahwejis, tad scho fahrmu pa tappu nolaid, un ja wehl naw deesgan stipris, tad leij pa ohtru un ir pa treschu reis wehl wirsû. Kad pauts jeb ohle pa wirsu peld, woi kad eemestai spalwai spurri noeret, tad fahrms tahds kâ waijaga. Nemm nu kahdu dalku no scha fahrma un wahri tohs taufumus, ko preeksch seepehm krahjuse. Sinnams, tē waijaga labba eemuhreta katla un kas tik leels, ka pussi ween ar wahramo warr pildiht. Bet nu wahroht labbi ja=usmanna, ka tee tauki, kas iswahrahs un wirsû zekahs, neeet pahri; ja=wahra us masu ugguni un weenadi ja=maisa, ka ne peedegg. Tee tauki, kas wirsû zekahs, ja=nosmekk un ja=leij ihpachâ feetâ, kas us kahdu tihru traufu ustikis, lai tur notekk. Ja pahri gribb eet, tad tik tâ ween waldisi, ka aukstu fahrmu usleesi, kas ar ween pee rohkas ja=turr'. Kad nu wairs ne kas ne iswahrahs, tad tohs kaulus, ko arri preeksch seepehm krahjuse papreeksch labbi smalki sakappa un tai paschâ fahrmâ atkal tâ pat wahri, kâ tohs mihsstumus, un kad tee iswahriti beesumus, kâ nederrigus nobere tahdâ weetâ, fur lohpi ne peeteek. — Kad nu katlis atkal istihrihts un paschas seepes gribbi wahriht, tad eelez wiffus tohs wahritus taufus katlâ un peelej fahrmu flah; bet eerikte atkal tâ, ka katlis tikkai lihds pusses teek pildihts. To wiffu nu kohpâ wahri, maifidama un aukstu fahrmu peeleedama, kad gribb pahri eet. Kad 6 stundas tâ effi wahrijuse un nomanni, ka seepe paleek beesa un pee maifamas mentnes wairs ne Ferrahs, tad nemm seezinu fahls un to ar ween pa fajuai peebere flah un wahri wehl wesselu stundu. Tad prohwe, woi seepe gattawa: usleij us schkihwes kahdu drufku un kad tas atdisfiss wairs pee rohkahm ne lihp, tad irr gattawa; woi mett kahdu drufku us kwehlainahm ohglehm, kad ta ne degg, nedf smird, bet tikkai kuhp, tad irr labba; jeb arri eemett kahdu pikku aukstâ uhdeni, kad tē dibbeni grimst, tad irr gattawa. Nu warr ugguni apdsehst un lai pa nakti tē pat katlâ, woi zitâ traufâ atdseest. Kad atdisfise, tad fagreef gabbalds un leez us dehteem, fur ne leelâ filtumâ, bet wehsmâ dabbu lehni schuht. — Sinnams, ka no schahdeem wezzeem taukeem wahritas seepes ne buhs wiffai baltas, bet par to ne kas ne kaisch. Ja tomehr baltas gribbi, tad, kad seepes gan drihs gattawas, peemaifi drufzin aluhna. — Leez wehrâ; Ja tew

5 mahrzinus tauku, tad waijadsehs 5 mahrzinus sahls un 1 puhru pelnu un 1 seezinu kalku pee sahrma.

Audeklis un deegi taggad us ballinaschanu bleefti seefami un tur allasch aplaistami, ka jo ahtraki ballinaschana schkirahs. — Tè wehl mahziba, kà audeflu jo ahtri ballinaht. Taisi sahrmu no gohwju fuhdeem tà pat, kà no pelneem, un pirms audeflu us bleefta likkuse, wahri eefsch schi sahrma. Tad fataisi fahdu wannu gohwju fuhdu ar uhdeni, fur ikwaffaròs to no bleefta nemtu audefli warri eelift; no rihteem isnemdama pahrfkallo un us bleefta allasch aplaisti, tad audeklis pa 3 neddelahm buhs gattaws.

Wissadas fehklas, fahdas wehl truhft, taggad pee laika ja=eegahda un us to ja=rauga, ka labbas dabbu.

Samaltus miltus waijaga us behnina tahdà weetà isbehrt, fur faule un wehisch pee=zet, tè labbi plahni isklah, gabbalinus zaur feetu isberst un itt labbi ischahweht. Tad warre tohs labbi zeeetàs ballès eestampeht un ilgi turreht. Kad waijaga, tad ar zirschanu buhs ja=iszehrt.

Pahr lohpu=fohpfchanu. Labbi tam, kas sawus lohpus lihds nahkofscham mehnesim warre kuhrti turreht; bet kas to ne eespehi, tas lai ap Turgeem, kad sahle rohnahs, laisch gannòs. Bet pirms gohwis islaisch, waijag tahm wissas fleenas no mehles noberst ar willanu luppattu un sohbus eespeest; tad ja=eedoht fatrai weena filke un wehl miltu uhdeni nodsertees (ja auksts laiks, tad wehl fatrà neddelà pahri reises tà ja=darra). Kad falna irr, tad ja=gaida, kamehr ta nokriht. Kà lohpi eefahkumà ja=walda, to paschi gan sinnaseet. — Pirnà deenà, kad lohpi isdsiht, kuhrtis labbi ja=istihri un lohpeem waffaròs wehl barriba ja=dohd. Kad nahtrés jau dabbutamas, tad tahs ja=nowahra un ar scho uhdeni lohpi ja=dsirdina; jo tad wairaf peenu dohs un drihsaf wezzu spalwu nomettihis. Pusgadda wezzi telli sahltainà aplohftà gannami, no falnas fargajami un waffaròs ar skaidru uhdeni un labbu feenu kuhrti sagaidami. — Mitahm preeksch isdsihschanas ja=eedoht fagrufstas lohfberes ar sahli eefsch ausahm, woi us maifi. Winnas pa masam ween ja=atraddina no seemas barribas, ja=farga no rihta miglas, falnas, jeb no wissa aukstuma, kà arri no flapjuma; tà pat arri, kad farma woi ruhfa bijuse, aitas labbal' kuhrti paturramas. Winnas naw dsennamas semmàs, bet augstàs weetàs ween, fur sahle; tik ween tad semmakàs weetàs warre ganniht, kad fause laiks. Sewischli ahbolinà ne tauj ilgi ehst. Kad saufs laiks gaddahs, tad preeksch isdsihschanas ja=dsirdina ar tihru uhdeni un kad karsts laiks, tad ehnà ja=turr. Schi mahziba ihpaschi pee merino=aitahm wehrà ja=leef. — Zuhfahm preeksch islaischanas ja=eedoht zuhku sahles. — Barroja=meem lohpeem ehdeens ar sahls uhdeni ja=flazzina. Sirgi wehl naw ne buht laukà laischami, bet ar spehzigu un brihscheem arri ar sahlicu barribu ehdinajami, jo winneem nu pats labbajs un leelajs darba=laiks fahfahs. U. L.

(Weidsama pufse us preekschu.)

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 15.

10 April 1841.

· S t a h s t i ,

gahjiß pafaulê ar fristigu tizzibu no Apustuku laikeem lihds taggad.

1 m a j s l a i k s .

No pirmem waffaras swehtkeem lihds Keiseram Konstantin.

(No 33fcha gadda lihds 324tam pehz Kristus weedsimschanas.)

1 m a n o d a l l a .

Râ bijis pa pafchu Apustuku deenahm.

(Sahfama puffer.)

Juhs, mihti draugi, fawâ bihbelê gan jau to grahmatu buhfeet lassijufchi, fo nofauz: Apustuku darbus, un jums ar to laikam tâ patt buhs gahjis, kâ jau dauds zitteem zilwee keem, kas scho grahmatu tohti eemihloja tadeht, ka tur tik smukki un jauki stahsti. Za pehz jums gan arri ne buhs pretti, kad mehs pa to pafchu jellu, fo Lufkas tanni grahmatâ eefahjis juhs west, juhs wehl tahtaki weddisim. Zo wiasch, stahstidams, kâ Pahwuls pafaulê apfahrt reisjois un beidsot nahjis lihds Rohmas pilsehtai, tur us reis fawu stahstu pabeids. Un ikfats zilweks tok labpraht grihb sinnaht, kâ tas pehzak effoht gahjis pafaulê ar fristigu tizzibu. Zo mehs nu usnemfimees jums pa brihscheem schinnis lappâs stahstiht; bet par eefahkumu lai wehl ween reis Lufkafa stahstus ihfôs wahrêds fanemmam. Laffait ar apdohmu! Utraddiseet tê arri zittus stahstus, fo wehl muhscham ne buhfeet dabbuschi sinnaht.

Jesus faweem mahzefkeem bija fohlijis, winnus darricht par zilweku sweineekeem; un tanni lihdsibâ, fo Matteis (13, 47) usrakstijis, wiasch teem dohd nojehgt, kahda schi sweijofchana, us fo wiasch dohmajohht. Prohti: ne tahda, ar kurre tahs siwis ja isdeld; bet tahda, ar fo winnas isglahj no pohsta un nelaines un eedabbu traufâ, fur drohschi dshwoht. Schi sweijofchana arri naw tahda ar mafscheri, kas siwtiau peewill un tam fahpes darra, kad schis nahk, few berribu mekleht; arri ne tahda ar mettamu schlehpu, kâ juhâ tahs leelas wall siwis sweijo; ne, bet tahda ar tihflu, kurrâ eeseet siwtineem brihw, kad patihk, un kurrâ tapehz arri, sinnam, wiffadas sortes falassifees: mafas un leelas, labbas un fapuischas, lehtas un dahrgas. Ko Jesus bija fohlijis, tas arri drihs notikke. Jau to pirmu reisi, kad Pehters ewangeliuma tihflu ismette, 10tâ deenâ pehz Kristus pa-augstinafchanas, wiasch fahere 3000 siwis no weetas. Woi juhs jau tahdu leelu pulku no 3000 laudim effect kohpâ redsejufchi? Warr buht kahdâ leelâ basnizâ? Es jums warru fazzihht, ka tas tohti leels pulks effoht; un eefsch wisseem scheem stahsteem pah fristigas rizzibas isplefchanu juhs drihs ne ohtru tahdu leelu pulku atraddiseet, kas kohpâ buhru eegahjis tihflâ. Un târschu, zik mafs ihsten schis pulks prett teem upfstofsch reis tuhstoscheem laudim, kas no ta laika lihds taggad to fristigu tizzibu pee

nehmuschi! Tik kà masf sinnepa graudinsch, ko zilweks nehmis, sawà dahrsà eemett, un kas tur aug un par leelu kohku paleek, appakfch kurra sarreem ir tee debbefs putni dsihwo.

Pa tam to kristitu kauschu draudse, azzim redsoht, gahje wairumà (Apust. darb. 2, 47. 3, 14.), un drihs pehz tam atkal 2000 dwehfeles tai peegreesahs, tà ka nu dauds wairak kà 5000 zilweki pee winnas peederreja, un tok preeksch fwehta garra isleefchanas winnai leelaks pulks ne bija, ne kà 120 kauschu (Apust. darb. 1, 15). Tahds nu tai kristigai draudsei jeb basnizai eefahkums bija. Ta draudse eeksch Jerusalemes, kas us pirmeem waffaras fwehtkeem falaffijahs, bija ta pirma kristiga draudse. To laik' wehl ees naidneeks-niknas sahles ne bija fehjis kweefchu starpà; un kad kahds zilweks atraddahs, kas preeksch wiffas pafaules Jesu apleezinaja, likdamees kristitees, tad gan warreja dohs maht, ka to teescham no firbs darroht. Schee pirmi kristiti laudis, kurru skaitls ar ween gahje wairumà (Luhko Apust. darb. 6, 7), gan buhs bijufchi weena pateesi skaidra Jesus draudse, ar sawu dsihwofchanu skaidri parahdidami, kà winni teescham itt kà no jauna bija peedsimmuschi. Arri tee netizzigi Zuhdi winnus zeenija un ne drihstejahs, winnus waijah. Wiffa draudse bija weena firbs un weena dwehfele; mihlestiba winnus wiffus saweenoja un katrs labpraht no sawas nabbadsibas ostrom to pasneedse, kas tam truhke. Turrigi draudses beedri pahrdewe sawus nammus un tihrumus, un wifs, ko par to dabbuja, nahje tanni nabbagu schkirstà, ko tee Apustuli paschi walbija, kamehrpahrtahm nabbagu-dahwanahm sawabus sinnatneekus eezehle, ko nosauze: diakonus. Tee kristiti laudis eeksch Jerusalemes iknodeen fanahje Deewam kalpoht; un pee teem mees lasteem, ko daudsreis kohpà fataifija, winni arri ikreis ta Kunga wakkarianu turreja. Ta kahds no winneem ne gribbeja dsihwoht pehz winnu likkumeem, woi turrejahs negohdigs, tad winnu pamahzija mihligi un no firbs, bet ja tas ne palihdseja, tad winnu no draudses atfchihre. Kam patikke ar Jesus mahjekteem fabeedrotees un tapehz gribbeja liktees kristitees, to tik waizaja: woi tizzoht, ka Jesus irr Kristus (prohti: tas Messias, tas apsohlihts pafaules pestitajs), un kad to apleezinaja, tad winnam kristibu ne leedse wis. Tà tee Zuhdi nu lehri atsinne, ka Apustuli isten ne gribbeja jaunu tizzibu uszelt, bet tik mahzija to, ka jau notizzis, ko Israetà laudis jau no wezzeem laikeem paschi bija gaidijufchi un ka winnu tizzibai tas pats grunts un ta patte sakne effoht, kà tai Zuhdu tizzibai. Arri to ne warreja dohmaht, ka dauds Zuhdu kauschu buhtu, kas ar sawu mutti scho weenteefigu tizzibu apleezinatu un tatschu firbi ne tizzetu eeksch Jesu; jo to tanni laikà arri tik isfazzihht, waijadseja wairak pasemmibas, ne kà Zuhdeem no dabbas irr. Winneem buhs to nizzinatu pee krussta-kohka peenaglotu Jesu no Nahzaretas atsiht par sawu fungu un kehniu! — tas bija tam leelakam Zuhdu pulkam gluschi par apgrehzibu, kas tik zaur Deewa ihpaschu scheplastibu winneem warreja palikt par Deewas spehku un gudribu. Pa tam draudsei arri drihs tee meera laiki bija gallà; jo kad tas jauns auglu-kohks no eekshenes beefgan bija stiprinajees, tad tas Kungs tam likke wehtras pahrnahkt, kas saknes jo dsittaki eedsinne Deewa semmité un augligus seedu putteklus tahlaki aisneffe. Kad Steppinsch, kam tas gohds, ka winsch pats pirmajs no kristigas tizzibas affins-leezineekeem, bija aisgahjis, tad pirmu reis eeksch Jerusalemes sahje kristigus laudis waijah, no kurreem zittus wedde zeetumà, zittus nonahweja. Tee pahreji isklikhde un aisneffe tahs dsihwibas wahrdus wiffas pilssehtàs eeksch Zuhdejas un Galilejas, us Samaries, Wenihzies un Sihries semmi; (skattees Matt. 4, 24.) un arri

wiffam atjaunojahs un few pafchu aisleeds; pukkodami us flaidraku Deewasatfihfchanu, wianni to kristigu tizzibu gluschi nofmahdjea. Tahda lepniba, sinname, pee paganeem ne atraddahs, tapeh; Pahwutami pee winneem arri lehtaki ne ka pee Zuhdeem nahzahs, to ewangeliumu mahzigt. Leels leels pulks no winneem peegreesahs un drihs eeksch wiffahm pilsfehtham isdewahs, kristigas draudses uszelt. Deews to brihd' arri paganu firbis jau daschfahrtrigi bija fataiffijs us jaunu labbaku atfihfchanu un Deewa-kalposchanu. Dauds laudis jau bija peekuffufchi, deeweekteem kalpoht, jo fahze manniht, ka tahdus tizzohht, bija peewihlufchees; pafchi winnu wiffgudraki wihri ar wiffahm fawahm isdohmaschanahm ne bija fluiischi pee kahdas flaidras un drohshas tizzibas, jo winneem peetrubke Deewa parahdischanas. Zaur wezzwezzahm fluddinaschanahm, ko zittas paganu tautas wehl glabbaja, to laiku wiffapfahrt dauds dwehfeles bija mohduschahs, zerreht, ka wiffahm tautahm drihs glahbejs nahkschoht, pafaulei jaunu tizzibu atnest un zilweekeem atkal tahdu laimi fagahdabt, kahdu tee wiffpirmos laifos baudijufchi. Bet sinname, kas teem Zuhdeem palikke par apgrehzibu, tas arri paganeem zittabi ne warreja isliktees, ne ka par gekkibu; prohti fchi sinna: ka wiffai pafaulei laime til zaur weenu krusstafistu un nomirruschu warroht nahkt. Tapeh; arri til pa weeneem no paganeem nahze, usnemtees eeksch Kristu tizzeht; zil bija islassiti us muhschigu dshwofchanu.

Arri ohtru un treschu reisi eedams us Mass-Ahsias un Greekeru semmi, Pahwuls dauds paganus peegreeske kristigai tizzibai. Ezehle jaunus draudses eeksch Wislippeem, Tessalonika, Berroas, Ateenas, Korintes, Ewesus, Troas, Miletos. Beidsamu reisi eedams us Jerusalemi, winsch schinni pilsfehtra nahze zeetuma, dshwoja dimos gaddos eeksch Kesarias zeetuma, un no turrenes pahrt tahm fallahm Kretas un Melites (to muhsu laifos sau; Malta) tilke wests us Rohmu, 20ra gadda peh; fawas kristibas.

Tanni laika Rohma bija patte pirma pilsfehtra pafaula, un brihnum leela un plafcha. Appaksch Rohmas waldischanas stahweja tahs jaukakas un baggatakas semmes, ta patt eeksch Ciropas, ka eeksch Seemet, Ahfrikas un eeksch Ahsies pa wakkara pufsi. Eeksch Rohmas, kas us septia kalneem usbuhweta, effoht, ka stahsta, lihds 300000 zilweki dshwofufchi. Winnai 34 wahrti bija, 424 eelas, 46000 nammi, kas fawrup stahweja, 1780 pillis, no kurrahm ta Keisera Nero pils bija ta wiffbrangaka. Deewecku basnizas atraddahs eeksch Rohmas wairak ka 400; ta wiffbrangaka stahweja tai weeta, ko sauze: Kapitot. Schinni basniza bija ruhmes preekch warren' leela pulka kauschu, un winnu ispuschloht un isgresnoht, effoht 7 millionus dahlberus tehrejufchi. Schai leela branga un lepnâ pilsfehtra, us kurren Pahwuta firbs jau dauds gaddus bija neffusees (Apust. darb. 19, 21. Keem. 15, 23.), winsch nu nabbaga zeetumneeks eeet. Ko winsch nu gan buhs dohmajis, schahs pillis, schahs elku basnizas, schohs lepnus un kahrigus laudis usffarroht? Nabbags un wahjsch winsch te eenahkt, bet tatschu prahts winnam gan stahw us to, wiffu pilsfehru uswarreht. Teescham, kahro to darriht Jesum par ihpafchumu, un apsinmahs, ka woi agraki woi wehlaki laimigi isdohschotees. Rohmas lepnâ rahstkungl welkshs tam nabbaga telu-taiffitajam garram, un winnam ne mas ne usffatta, ne noseh; dami, ka winsch no ta wihra effoht fuhthits, kurra wahrds peh; pahri simts gaddeem wiffu pafauli pildischoht un preekch kam wiffseem deeweekteem eeksch Rohmas wehl buhschoht ja kricht pischlos.

(Us preekchu wehl.)

54.